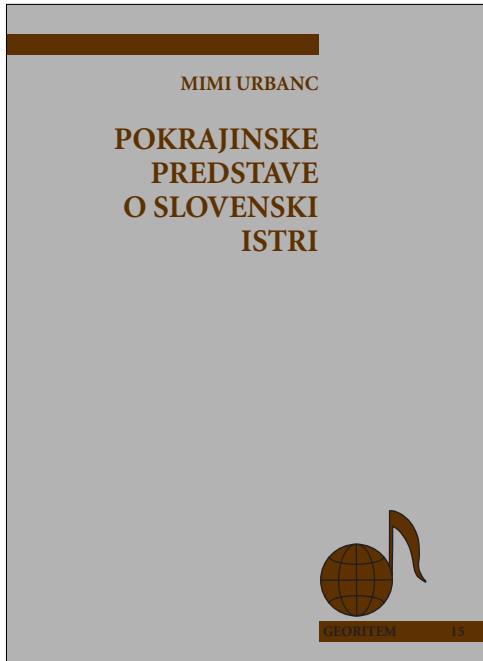

Mimi Urbanc:

Pokrajinske predstave o slovenski Istri

Georitem 15

Ljubljana 2011: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 136 strani, 31 slik, 3 preglednice, ISBN 978-961-254-258-0

V slovenski geografiji imamo le malo člankov na temo, ki je obravnavana v tej knjigi, ter še manj oziroma, če smo natančnejši nobene monografske publikacija. Zato ni dvoma, da bo ta objava eno od osnovnih referenčnih del o kulturnih pokrajinah v prihodnje.

Nedvomno so potencialni bralci te knjige vsi, ki se ukvarjajo s pokrajino v najširšem pomenu besede, še posebej pa s kulturnimi razsežnostmi v njej. Zato je potencialni krog bralcev, po mojem mnenju, dokaj širok.

Predmet preučevanja so predstave o pokrajini, ki je kulturni izdelek in kulturni proces obenem. Pokrajina je shramba najrazličnejših podob, pomenov, vplivov. Vsaka ideologija briše vpliv oziroma ostanke prejšnjih ideologij in jih nadomešča s svojimi. S pokrajino se je spreminjal tudi človek, saj tudi pokrajina vpliva na človeka. Zato pokrajina ni njena »zamrznjena slika«, pač pa razkriva nenehen odnos med ljudmi in ozemljem, torej geografija v najširšem pomenu besede.

Monografija temelji na postmodernističnem gledanju na pokrajino, v katerem pokrajina ni več samo materialna stvarnost, ampak družbeni in kulturni dokument. Pokrajina ni več tisto, kar vidimo; je konstrukt tistega sveta. Kulturna pokrajina je kompleksen pojav in obenem proces, je medij in rezultat človekove dejavnosti ter njegovega dožemanja.

Istro zaznamujejo multietničnost, multikulturnost in raznolikost, zato je zanimiva za preučevanje družbenih in kulturnih pojavov. V pričujoči monografiji je obravnavan slovenski del Istre. V empiričnem delu je bilo s pomočjo utemeljevalne teorije izvedene z računalniškim programom ATLAS.ti je analiziranih 147 besedil s skupno 3344 stranmi oziroma 6.189.564 znaki. Kodiranih je bilo več kot 1000 pojmov,

združenih v skupine oziroma kategorije, ki kažejo široko razvejano družbeno predstavo o pokrajini in pokrajinski dinamiki.

Gibalo razvoja pokrajine v podeželski Istri je odnos med mestom in podeželjem, ki je obenem odraz razmerja moči med njima. Največje spremembe v pokrajini so povzročile politične razmere po drugi svetovni vojni, uresničevanje idej socializma in odrezanost slovenske Istre od Trsta.

Spremembe mej in spremljajoče družbenopolitične razmere so odločilno vplivale na življenje ljudi, kar se navzven odraža v kulturni pokrajini. Spremembe so bile tako hitre in globoke, da jih ljudje niso imeli časa ponotranjiti, kar ustvarja občutek odtujenosti in posledično vodi v krizo identitete.

Sklepna misel monografije je v ugotovitvi, da računalniško podprte kvalitativne analize besedil odpirajo vrsto možnosti na področju geografije in sorodnih ved, še zlasti na podlagi analiziranja obsežnejših odgovorov, intervjujev in leposlovja.

Vsebina je zanimivo, razumljivo in zgoščeno podana. Uporabljena terminologija je v okvirih standardne rabe, nekaj uporabljenih terminov pa je specifičnih. Jezik je tekoč, čeprav ga mestoma ni mogoče preveč poenostaviti, ker bi se sicer zameglila natančnost sporočilnosti.

Gre za poglobljeno iskanje in preučevanje povezav med pojmi v podatkih. Utemeljevalna teorija je proces konceptualizacije in abstrakcije, ki vključuje razbitje temeljnih podatkov ter njihovo ponovno združevanje, vendar na drugačen način. To je nov izviren pristop k predstavitvi, razumevanju in spoznavanju konkretne pokrajine. Menim, da je najbolj pomembno, da gre v bistvu za preseganje klasičnih razumevanj odnosov med fizično in družbeno pokrajinsko stvarnostjo. V tem vidim najpomembnejšo novost, ki nas vodi v poglobljen razmislek o pokrajinski stvarnosti in kompleksnosti.

Milan Orožen Adamič

Aleš Smrekar, Bojan Erhatic, Mateja Šmid Hribar:
Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib
Georitem 16

Ljubljana 2011: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 134 strani, 88 slik, 6 preglednic, ISBN 978-961-254-291-7

Raziskavo na podlagi katere je nastala pričujoča knjiga, ki so jo napisali Aleš Smrekar, Bojan Erhatic in Mateja Šmid Hribar, je financirala Mestna občina Ljubljana. Vsi avtorji so sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. V raziskavo so vključili veliko število zunanjih intervjuvancev ter opravili dokaj obsežno terensko raziskovanje.

Pohvalno je, da je projekt financirala Mestna občina Ljubljana, saj se je ta v zadnjem času največ osredotoča na pozidan del mesta.

To je svojevrstna kompleksna monografija obravnavanega območja. Besedilo je dobro napisano in tudi, kar je še posebno pohvalno, na zelo celovit način prikazuje številna dejstva, ki jih tudi kritično analizira in vrednoti. Posebej izstopa, da avtorji predlagajo številne konkretne rešitve zaznanih problemov. Dolej o tem območju še nismo imeli tako kompleksnega pregleda, zato je knjiga enkratna.

Kakovostno bivalno okolje je neprecenljiva vrednota v življenju sodobnega človeka, ki se ne meri le z višino bruto domačega proizvoda, temveč je eden od kazalcev tudi količina in kakovost zelenih površin, ki omogočajo prijetnejše in nenazadnje tudi bolj zdravo bivanje. Vsega tega se zavemo, ko postane pomanjkanje kritično. Ljubljana je kot razmeroma majhno mesto svojevrstna, saj dva »zelena klina« segata globoko v osrčje mesta. Leta 1984 so bili Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib z odlokom razglašeni za krajinski park. V odloku, ki je po ugotovitvah avtorjev, danes konceptualno zastarel, je izpostavljeno, da park predstavlja identiteto mesta Ljubljane, kjer naravne in kulturne prvine sestavljajo enotno pokrajinsko podobo. Posebna težava je v ohlapnem upravljanju krajinskega parka, saj kljub varstvenemu režimu ni jasnih kriterijev.